

Motion till riksdagen

1989/90:So480

av Barbro Sandberg och Håkan Holmberg

(båda fp)

Forskningscentrum på tungmetall- och spårelementområdet

Fragan om amalgamets skadeverkningar har uppmärksamrats allitmer. Även utsläpp av kvicksilver och andra tungmetaller i miljön diskuteras livligt, eftersom man vet att de skadar människor och djur.

Den ökade försurningen gör att tungmetallerna överförs i en form som lättare tas upp av levande organismer och därigenom förs allt högre upp i näringskedjan. Detta leder till en allt större belastning av tungmetaller på människan och denna ökar för varje år som går. Det är mycket svårt för kroppen att varja sig eftersom tungmetallerna uppträder överallt: i maten vi äter, i luften vi andas.

Amalgamet är för närvarande den största källan till tungmetallbelastning för människans del. Men den är samtidigt den som är lättast att eliminera.

Samtidigt som forskarna studerar amalgamets verkningar på kroppen får de kunskaper som kan vara ovärderliga i framtiden. I bästa fall kan man lära sig att förebygga, hejda eller t.o.m. vända tungmetallförgiftningar.

Inom landstinget i Uppsala län har amalgamfrågan lyfts fram genom att en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp genomarbetat problemområdet och utarbetat ett förslag till förbättrat omhändertagande av amalgampatienter.

Utöver information till all personal vid vårdcentralerna föreslås inrättande av en central mottagningsenhet för amalgampatienter vid Akademiska sjukhuset. Arbetsgruppen föreslår vidare att resurser skall avsättas till utvecklingsarbete inom diagnostik och behandling.

Som underlag för sitt arbete har gruppen inhämtat kunskap bl.a. från den forskning som bedrivs vid Institutionen för strålningsvetenskap i samarbete med infektionskliniken vid Akademiska sjukhuset. Forskningsgruppen har där undersökt en växande skara patienter med ökad infektionsbenägenhet, handikappande trötthet och många andra symptom. Sjukdomstillståndet kallas i amerikanska medicinska kretsar för kroniskt trötthetssyndrom.

Med hjälp av protonstrålar från en partikelaccelerator (den s.k. PIXE-metoden) kunde man konstatera, att ca 80% av patienterna har kraftigt förhöjda halter av kvicksilver i vita och röda blodkroppar. I halterna i enstaka celler har nivåer som annars bara ses hos t.ex. svartlistad insjöfisk. Traditionella mätningar på helblod gav ej denna information. Hos en jämförbar grupp friska människor kunde inga liknande celler påvisas. Förutom kvick-

silverupptaget påvisades förändringar även av vissa andra metaller, varför beteckningen metallsyndrom nu används.

Pågående forskning tycks nu leda till slutsatsen, att behandling med selen, vissa vitaminer och ett successivt avlägsnande av amalgamfyllningarna leder till ett förbättrat hälsotillstånd. Samtidigt finner man att kvicksilverhalterna i cellerna sjunker under den nivå, som är mätbar med PIXE-metoden.

Intresset för dessa frågor sprider sig nu även till andra kliniker inom sjukhuset. Försök med metallbindare har påbörjats och kommer efter hand att utvidgas. Man har där god nytta av närheten till speciell expertis vid Biomedicinskt centrum i Uppsala.

Fortsatt utvecklingsarbete inom detta område är inte en fråga enbart för landstinget i Uppsala län. Problemet kräver en lösning även på nationell och internationell nivå. Det innebär också att flera specialiteter måste integreras. För fortsatt utveckling på området krävs ett tvärvetenskapligt samarbete där bl. a. medicinsk, odontologisk, toxikologisk, farmaceutisk och biokemisk kompetens ingår.

Forskning och klinisk verksamhet måste leda fram till nya diagnos- och behandlingsmetoder inom området. Så snart som möjligt måste ett särskilt forskningscentrum tillskapas, som kan utveckla det tvärvetenskapliga arbetet med klinisk patientverksamhet som en integrerad del av forskningen. Eftersom Uppsala ligger väl framme i amalgamfrågan såväl inom landstinget som inom forskningen på tungmetall- och spårelementområdet bör ett forskningscentrum lokaliseras till Uppsala, där vunna erfarenheter utgör en värdefull grund för klinisk verksamhet. I Uppsala finns de erforderliga förutsättningarna för ett tvärvetenskapligt centrum genom den breda vetenskapliga kompetens, som finns vid ett flertal institutioner.

Institutionen för strålningsvetenskap har en given central plats genom tillgång till en för spårelementområdet speciellt ägnad mätmetod (mikro-PIXE) och en även i övrigt mycket avancerad apparatur.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett forskningscentrum på tungmetall- och spårelementområdet i Uppsala.

Stockholm den 24 januari 1990

Barbro Sandberg (fp)

Håkan Holmberg (fp)